

"Pokrok Západu"

PUBLISHED WEEKLY.
Entered at the Post Office at Omaha, Nebr., as second class mail matter.
Published by Pokrok Publishing Co., 1417-1419 So. 13th St., Omaha, Neb.
Subscription by mail — \$1.50 per year.

Vydává:
VYDAVATELSKÁ SPOL. POKROKU, OMAHA, NEB.
Václav Burš, ředitel.

Předplatné.....\$1.50 na rok
Do Cech.....\$2.50 na rok

Adresujte jednoduše:

POKROK ZÁPADU,
OMAHA, NEB.

Omaha, 19. srpna 1914.

(Pokračování ze str. 1.)

EVROPSKÁ VÁLKA. JAPANSKÉ ULTIMATUM.

Událostí velké dosahu jest ultimatum, které Japonská vláda poslala Německu v sobotu v 8 hodin večer. Žádá se v něm odvolání německých válečných lodí z východu a odvolání německého vojska z Kiau-Čau. Lhůta k odpovědi stanovena jest do 23. srpna a vyslovena jest podmínka, že má být ultimatum bezpodmínečně splněno, jinak že Japonsko vypoví Německu válku. Takaaki Kato, japonský ministr zahraničních záležitostí, oznámil americkému vyslanci v Tokiu, že bylo Německu podáno ultimatum a zároveň ujistil jej, že zájmem americkým nehrozí ve vodách asijských nebezpečí.

Ultimatum je následujícího znění: "Považujeme to za vysoce důležité a nutné v přítomné situaci, abychom učinili všechna opatření k tomu cíli, aby byly odstraněny všechny příčiny vedoucí k porušení míru na dalekém východě a u hájeny všechny spojenecké smlouvy mezi Japonskem a Velkou Británií.

"Abychom zajistili mír a jeho trvání ve východní Asii, který je cílem naší smlouvy s Anglií, pokládáme za to, že jest to povinností Japonské vlády, aby žádala od německé vlády splnění těchto věcí:

1. Odvolat z japonských a čínských vod všechny válečné lodě a bitevníce a odzbrojit ihned všechny ty, které nemohou být odvolány.

2. Odevzdati nejdříve dne 15. září tohoto roku japonským úřadům celé území Kiau-Čau, bez nároku na náhradu, kteréžto území po případě bude vráceno zpět Číně.

"Císařská japonská vláda oznamuje zároveň, že v případě obdržení nepřijatelné odpovědi do 23. srpna, anebo kdyby neobdržela odpovědi vůbec, bude přinucena podniknouti takové kroky, jaké se budou zdáti nutnými v této situaci.

Japonsko vyslovuje svoje politování, že nemohlo zůstat neutrální, ale že je přinuceno jednaním Německa, jehož lodě zajímají anglické obchodní lodě a které shromažďuje zásoby a podniká různá opatření v Kiau Čau, vystoupiti z neutrality, jakožto spojenec Anglie.

Text japonského ultimata způsobil hluboký dojem, ačkoli již dříve se vědělo, že Japonsko činí přípravy, aby se vmísilo do války. Japonský ministr-president prohlásil, že Japonsko nemá úmyslu vésti výbojnou válku.

Protože považuje se za málo pravděpodobné, že Německo splní podmínky ultimata, Japonsko koná přípravy k dopravě vojska do Kiau-Čau, kde mají Němci asi 3,500 mužů branné moci. Německé loďstvo vyplulo na širé moře s uhelnými parníky, ale není známo, kde se zdržuje.

V BULHARSKU PROHLÁŠEN JEST STAV OBLÉŽENÍ.

Velmi důležitá správa došla ze Sofie. V ní jest tvrzeno, že v Bulharsku byl úředně prohlášen stav obléžení. Mezi řádky této správy znalci evropských poměrů čtou noviny, že obyvatel balkánských otáží, bojovníci proti Turkům, vítězní v Drinospoli, Lule Burgasu, Nulu, Ushabu a Soluni mají v po-

dezení Turecko z nekvalitních záměrů, zvláště po zprávě, že koupilo dva německé křižáky, a že jsou ochotni znovu spojit se proti Turkům. Doufáme, že tento výklad se potvrdí. Konečně nezdá se to ani pravděpodobným, že by Bulhaři přiskočili na pomoc Rakousku, o kterém se všeobecně soudí, že bude rozbito v několika menších státech a zemí.

JESTĚ POLSKÁ NEZHYNULA.

Jeden z výborných skutků ruské diplomacie jest bez odporu ten, že Ruská vláda slíbila Polákům úplnou svobodu ve všech věcech a feji a úplnou samosprávu, budou-li loyální v nyníjším zápase proti Německu a Rakousku.

Manifest, který vydal velkovévoda Mikuláš k národu Polskému zní takto:

"Hodina udeřila, kdy svatě sny vašich otečů snad budou uskutečněny. Před sto a padesáti léty jednotné království Polské bylo roztrháno na kusy, ale duše jeho žije dosud v polském lidu a doufá, že i pro polský národ udeří hodina obnovy království a smíru s Ruskem.

Ruské vojsko přináší Vám slavné noviny o tomto smíru, který odstraní hranice dělíci polský národ na tři díly a spojí jej pod železnou cara svate Rusi. Pod jeho žezlem Polska se znovu narodí, jone svobodna ve své víře, feji a samosprávě.

Rusko od vás očekává pouze odvaznost, ke které jste zavázáni historií. S otevřeným srdcem a rukou vám podáváje, přichází k vám velká Rus. Jest přesvědčena, že meč, kterým zdolala nepřátele v bitvě u Gruenwaldu, dosud nezrzavěl.

Rusko, od břehů tichého oceánu až k severnímu moři kráčí ve zbraní. Svítání nového života k vám přichází....."

Paní Curie-ová, manželka známého zemřelého učence s nímž spolupracovala, objevila nový prvek "radium," a která jest rodilou Polkou (její rodné jméno jest Sklodowska) by vši interviewována korrespondentem londýnských Times, co soudí o proklamaci Ruska polskému národu, pravila toto:

"Žádá se mi, že je to první krok k spojení Polska a jeho smíru s Ruskem. To jest nutno, aby polská kultura mohla se volně vyvíjeti. Rusko, jako ochránce slovanských národů dalo se do války na obranu Srbska a nemůže dát spojené Polsee méně, než co dostávají halčeti Poláci. V naší době, kdy národní cit je vypěstován na nejvyšší stupeň, jest jisto, že trvalý mír mezi polským národem a Ruskem může být zajištěn jen tehdy, když Rusko bude respektovati národnost Poláků. Německo učinilo všechno možné, aby zničilo národní cit Poláků a páchalo v německém Polsku ohavnosti větší než v Elsasku a Lotrinu na francouzském obyvatelstvu."

Podobně vyjádřil se profesor Babinski, člen francouzské lékařské akademie v Paříži, který řekl, že Poláci trpěli v německém Polsku více, než kde jinde a že spojení Poláků pod Ruskou vládou bude pro všechny Poláky ulehčením.

POSTAVENÍ ITALIE JEST NESNADNÉ.

Camillo Cianfarra, kabeluje zdejšímu listům z Říma následující zprávu o postavení Italie:

Postavení Italie stává se den o den horší. Prohlášení neutrality rozdělovalo národ na dvě strany. Jedna skládá se z radikálů a socialistů, zapřísáhlých to nepříteli Rakouska a schvaluje úplné postavení vlády. Druhá skládá se z předních a mocných mužů a tato jest pro pomoc Italie Rakousku a Německu.

Každá strana ať jest jakékoliv její stanovisko, přiznává, že Italie prochází nehorší krizí, před kterou kdy byla, a vzhledem ke svému postavení na moři jaderském a středozemním, oetla se na rozesetí a snad nebude moci zachovati neutralitu.

Ve skutečnosti prohlášení neutrality pokládá se jen za přechodné stanovisko, kterým se umožňují Italie, aby zaujala stanovisko definitivní po rozhodné bitvě. Je jisto, že nemůže Italie následovati Německo ve výbojné válce, ale jest rovněž jisto, že nemá dovoliti, aby Rakousko vykonávalo na Balkáně mocný vliv. Vítězství Rakouska znamenalo by, že se uskutečňuje dávny sen rakouských

státníků, vyjádřený okřídleným slovem: "Vzhůru na Soluň, ať se to řekám líbí, nebo nelíbí!"

Znamenalo by to také zmocnění se Valení. V tomto případě stalo by se jaderské moře rakouským jezerem, ke kterému by mělo Rakousko klíče. Když se uváží, že díky svému zvláštnímu utvoření břehy Italie nemohou být hájeny a opevněny od Benátek dohů, může se lehkou poznati, že v případě války Italie byla by vydána na milost a nemilost rakouskému loďstvu.

Italie s tím nebude nikdy souhlasiti a ten den, kdy Rakousko došlo by nějaké země na Balkáně a nedalo by za ni vhodnou kompenzaci Italii, bude Italie přinucena vyhlásiti Rakousku válku a bojovati s ním zápas o život a neodvímlost, jako samostatná země.

Na druhé straně, vítězství Francouzů a Rusů nad Německem a Rakouskem bude znamenati, že Slovanské dostanou se na moře Jaderské a že Francie stane se samostatnou paní na moři středo-zemním.

Zájem národa nyní stal se mocnější. Dříve socialisté a radikálové naléhali na vládu, aby se prohlásila neutrální, nyní rozumí se neutralité i v radikálních kruzích tak, jako byla by závislá na změnách, jaké mají vítězové v úmysl provésti na mapě Evropy.

Tisk prohlašuje pro ty, kteří chtějí, aby Italie súčasnila se činnému konfliktu, že přijde čas, a snad již brzy, kdy Italie bude moci promluvit a promluvit tak, aby její hlas byl hodně slyšen. Za několik týdnů, až vojska budou oslabena, národy zemdleny a bojující říše vyčerpany, Italie dosud bude mít své síly, nepřemožená vojska, a nevyčerpané pokladnice statní.

MODERNÍ BITVA.

Vojenský znalec v Londýnských Times pojednává o moderní bitvě takto: Ohromná německá armáda postupuje pomalu ku předu. Její linie jest obrovská. Zdržení německého postupu pravděpodobně nebylo zavineno pouze obléžením Lutichu statečným odporem belgického vojska.

S tak ohromnými massami vojáků nebylo dosud nikdy operováno a bezpochyby trvalo to déle, než bylo očekáváno.

Ani malá vojska nemohou zápasiti daleko před svými zásobovacími sbory. Jestliže takové ohromné zástupy vojáků nejsou správně živěny, potkájí se s neúspěchem.

Jedna z příčin, že zastali Belgičtí tolik kavalerie, jest ta, že německá jízda často ztratila svoje zásobovací sbory.

Zkouška bude ještě krutější, i bitvě, která, jak praví poslední zpráva, právě byla zahájena v Belgii a na hranicích francouzsko-německých. Každé velké vojsko má hodně generálů, kteří mohou řídit 10,000 vojáků, ale velmi málo těch, kteří jsou s to řídit 50,000 neb 100,000 vojáků v opravdové válce. Ne mnoho lidských mozků dovede řídit operace půl milionu vojáků v bitvě, která má bitevní čáru 60 až 80 mil dlouhou.

Jest mnoho překvapení, která nás očekávají, v této válce. Jest dosti snadno ozbrojiti a vycvičiti muže některého národa, ale jest mimořádně těžké ovládati je v bitvě s nepřitelem stejné síly a moci, který se v zákopec brání.

Výsledky mporu býti na vahách po několik dní. A možná, že tu nebude konečného výsledku vůbec. Jen malá rozhodující porážka může znamenati pro německé vojsko začátek zkázy. Německo odvážilo se k první velké rázné za poměrů, které mu nedovolují diviti se hošteině na nerozhodnou bitvu.

NĚMECKÝ KANCLÉŘ ZASTÁVÁ SE NĚMECKÉ VĚCI.

V pátek došla do Londýna bezdrátovou telegrafii depše, která obsahovala interview s německým kancléřem dr. Bethmann-Holwegem, který pravil, že válka znamená pro Německo zápas na život a na smrt. Válka s Ruskem povstala proto, že arcivévoda František Ferdinand a jeho žena byli zavražděni a k tomu se připojila Anglie, která již dávno čekala na příležitost k zahájení nepřátelství proti Německu, aby mohla zničit německý námořní obchod, který stával se jí nebezpečný. "Velmi těžce noseme, že An-

gie pustila se do války na straně našich protivníků, nehledie ke svazkům krevním a kulturním mezi Anglií a Německem. Naopak spojila se s Ruskem, jehož nenasytnost a barbarická svévole umožnila tuto válku, aby ponížila a pokořila německou rasu ruským všelohanstvím.

Očekáváme, že smysl pro spravedlnost, který je vřít v myslech lidu amerického, umožní, aby Američané pochopili naši situaci. Žádáme, aby Američané neustranili Angličanům a uvažovali o situaci z našeho stanoviska bez předsudku. Potom bude sympatie Američanů na straně dobrých německé kultury a civilizace, která je v boji s polosajským a málo kulturním barbarismem."

Pan kancelář chápe, že Německo ztratilo sympatie celého vzdělaného světa. Obhajuje vše, která se obhajovati nedá. Dnes, kde Rakousko pitomostí své šlechtické diplomacie a Německo finčením svého palaše vyvolalo tuto ohromnou válku evropskou, Američané začínají se obrátiti německou kulturou a poznávají, pokud to ještě nevěděli, že na ni nebylo nic jiného, než pozlátka, které nyní černá a odpráskává.

Ruský panslavismus neexistuje lada jen v rozpálených mozech německých uniformičkářů. Kdyby ruský car skutečně byl takovým panslavistou, jako je německý císař všenečtem, a kdyby ruská civilizace držela tempo s německou, pak by Rusko diktovalo celému světu, protože by mělo skoro třikrát tak velké vojsko a loďstvo, jak má Německo.

To se nazývá kulturou a civilizací u Němeč, mít nesmírnu vojenskou a loďstvo, udržovati všude ozbrojený mír a při nejbližší příležitosti Finčeti šavli proti všemu právu a spravedlnosti. To jest civilizace, když Polákům bere se vládou německou rodná půda, když se jim vyvlastňují statky, po otečích zděděné, když se německé Polsko kolonizuje německým obyvatelstvem, když se jim nedovoluje, aby učili svoji mládež rodným jazykem ve školách. To jest kultura, která způsobila, že Elsasané a Lotrinčané po 44 letech německé vlády vítají francouzské vojáky jako osvoboditele ode jha německého! To jest ona kultura, která dovoluje na hranicích Čech a ve Vídni rozbiti české školní budovy a příslušníky českého národa ohrožovati na životě, . . . to jest ona německá kultura, jejíž učitel smí českému záku plivnouti do úst za to, že nedovede správně vysloviti německé slovo. . .

Bude-li takhle kultura nahrazena kulturou anglickou, francouzskou a slovanskou, svět jenom získá, neboť ztratí barbary, jako je pan kancelář německé říše, císař Vilém a mnozí jiní jejich napodobitelé.

Veděl, že bude Lutich jeho hrobem.

Generál von Emmich, velitel německého vojska před Lutichem napsal krátce před svojí smrtí své ženě, že ví, že Lutich bude jeho hrobem. Belgický seržant, který vrátil se od Lutichu do Bruselu, potvrzuje zprávu, že von Emmich zemřel dle všeho sebevraždou.

Postřelil celou baterii.

Jistý mladý belgický kaprál, jménem Lupin, postřelil důstojníky i vojáky u celé jedné baterie dělostřelcestva a pak byl zabít německou střelou. Když se Němečm nezdaril útok, přivezli děla a rozesetavovali je. V tom kaprál Lupin zvolal: "Nechte mi je!" — Skryl se za soč opevnění a zasypával německé dělostřelcevo dětem střel. Rychle za sebou zastřelil dva důstojníky, pak pohl důstojníky a konečně dělostřelce. Tato střelba způsobila mezi Němci pravě zděšen. Konečně namířili svoje poslední dělo na soč a dubře mířenou ranou připravili Lupina o život.

EVROPSKÁ VÁLKA A SPOJENÉ STÁTY.

První výzva o lékařské a ošetrovatelky.

První výzva o lékařské a ošetrovatelky pro výpravu do Evropy byla vydána výbory Červeného Kříže v New Yorku, Bostonu, Filadelfii, Baltimore, Chicago, Cincinnati, Clevelandu, Rochesteru, Albany, Buffalu a ve státech Connecticut a New Jersey. Plánem Červeného Kříže jest povolati do služby pouze takové lé-

Kosciusko—"The Greatest of the Poles"

V DÉJINÁCH LIDSTVA nikdy nežil horlivější milovník osobní a národní svobody. On bojoval s neohroženou chrabrostí pod našim vlastním Washingtonem za americkou svobodu. On svůj život zasvětil, aby starobylé výsady znovu milované Polsee vydobyl. Kosciusko nenáviděl každý zákonodárny pokus, který by přirozené právo muže porušil. Když dnes byl na živu, každý syn Polsky ví, že by se vzbuřil proti každému zákonu, který by nařizoval: "Toto nesmíš jíst—toto nesmíš pít!" Kosciusko sám do posledních dnů svého etnostného života, pil lehká vína, v jeho rodné vlasti vypěstěná, a ječmenné pivo z Německa. Kdo by se tudíž odvážil říci, že v jakémkoliv ohledu tuto mohutnou osobnost poškodily. Po 57 let Anheuser-Busch poctivé vařili poctivé pivo. Jejich proslulý druh — Budweiser — po celém světě se prodává a napomáhálo v plněné pravdivé střednosti. — Budweiser piva prodá se o miliony lahví více nežli jiných pív. Lahvované pouze v domácím pivovaru ANHEUSER-BUSCH ST. LOUISE

kaře a ošetrovatelky, kteří jsou rodilými Američany, aby se předešlo možným komplikacím s evropskými vládami.

Vláda proti půjčování Morgan.

Bankovní firma J. P. Morgan & Co. z New Yorku obrátila se na washingtonskou vládu s dotazem, zdali neměla by námitek proti upsání \$100,000,000 francouzské půjčky v Americe, kteréžto peníze Francie hodlala nechat ve Spojených Státech a kupovati za ně zásoby, tak že nebyly by použity přímo na vedení války. Prešident, po poradě se sekretářem Bryanem prohlásil, že sice nemůže zakázati Američanům půjčování penize, komu za dobré uznají, avšak administrace jest pry rozhodně proti poskytování půjček evropským zemím, pokud tam válka zuří. To znamená, že žádné evropské půjčky nebudou v Americe upisovány, neboť bankéřům při poskytování takového úvěru unoho záležti na tom, aby měli za sebou vládu, pro ten případ, že bylo by nutno pohledávky vymáhati.

Německé lodě se bojí na oceán.

V sobotu vyplulo z new-yorského přístavu sedm oceánských parníků do Evropy, avšak ani jediný německý nebyl mezi nimi. Hambursko-Americká společnost vyjednává s americkými kapitalisty o prodej svých oceánských lodí a Severo-německý Lloyd prohlásil v pondělí, že rovněž hotov jest prodati. Na toto vyjednávání pohlíží se v Anglii s nelibostí, neboť potom Německo, jehož námořní obchod jest nyní úplně ochromen, mohlo by býti zásobováno ložmi plujícími pod americkou vlajkou.

KOMU UMOŽNĚNO BYLO ŽIVOBYTÍ.

Na neomaleno poznámku, kterou v posledním čísle "Osvěty Americké" vyzmolil prof. Věžmo-la, redaktor onoho listu, jako by Národní Tiskárna prodala Pokrok Západu, aby "jistým lidem umožnila živobytí," podávám prozatím pouze toto stručné vysvětlení:

Rosický a Národní Tiskárna prodali Pokrok Západu, aby vybědili z velké finanční tísně a to jak zesnulý Rosický osobně, tak Národní Tiskárna, a snad ještě těch šest tisíc dolarů, jež dostali za časopis, který neměl ani čtvrtinu odběratelů — a z těch bylo přes 1,500 starých dlužníků, kteří museli jsme vyhazeti — co má Pokrok Západu nyní, nebylo by znehřánili Národní Tiskárnu, nebyť toho, že na dátklivou žádost Rosického zesnulý Karel Bartoš vložil do závodu dalších několik tisíc dolarů, když někdo, na něhož Rosický v té věci první se obrátil a kdo rovněž jest "jistému panstvu" solí v ošech, nemohl mu vyhověti.

Pochybují, že v celé Omaze jest někoho, komu jiní lidé byli tak pomáhati, aby mu umožnili živobytí, jako zesnulému Rosickému a jeho rodině a některým z těch, kdož jim v tom umožnění živobytí nejvíce pomáhali, omloužili se nejčerněji nevědomem. Bude-li nutno povln toho "jistému panstvu" trochu více a tom "umožňování živobytí."

V. Burš.

"Dnes už je čas, ahyste si dali žlábky kolem svého obydlí. Máu nejlacnější ceny v South Omaze. Jos. V. Kulnař, Tel. No. 259, Rex St. 2783. — Advertisement 47-11.